

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év január hó 22. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A tartozás fedezete elvonásának büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által védője útján benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Gyulai Városi Bíróság 17.B.146/2007/15. számú ítéletét és a Békés Megyei Bíróság 2.Bf.441/2007/4. számú végzését hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Gyulai Városi Bíróság a 2007. október hó 18. napján kihirdetett 17.B.146/2007/46. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki tartozás fedezete elvonásának büntetében. Ezért őt 8 hónap fogházbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltásra ítélte. Elrendelte a Békési Városi Bíróság 17.B.146/2007/46. számú ítéletével kiszabott 9 hónap börtönbüntetés végrehajtását. A Kft. magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította. A zár alá vételt feloldotta és rendelkezett a bűnügyi költségek viseléséről.

A megállapított tényállás lényege szerint az 1957-ben született terhelt korábban három alkalommal állt bíróság előtt. 2000-ben csődbüntett és számviteli fegyelem megsértésének büntette miatt

pénzbüntetésre ítélték. A Békési Városi Bíróság a 2004. február hó 9. napján jogerőre emelkedett 1.B.168/1999/141. számú ítéletével folytatólagosan elkövetett, jelentős kárt okozó csalás büntette és más bűncselekmények miatt 9 hónap - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - börtönre ítélte. Végül 2005-ben közokirat-hamisítás büntette miatt megrovásban részesítették.

A terhelt az alapításától kezdődően 2003. június hó 18. napjáig az önálló cégjegyzésre és képviselőre jogosult ügyvezető elnöke volt a Szövetkezetnek. Ezt követően, 2003. július hó 19. napjától a Szövetkezet felszámolásának a 2004. december hó 14-i kezdőnappal történt elrendeléséig a Szövetkezet elnöke Zs. F. volt. Ugyanakkor a Szövetkezet képviselőt, illetőleg gazdasági tevékenységének az irányítását a továbbiakban is a terhelt látta el.

Zs. F., mint a Szövetkezet (a továbbiakban: Szövetkezet) ügyvezető elnöke a 2003. augusztus hó 25. napján kelt meghatalmazásban - mely 2003. december 23-án közjegyzői tanúsítvánnyal lett ellátva - meghatalmazta a terheltet arra, hogy helyette és nevében teljes jogkörrel képviselje a Szövetkezetet. A meghatalmazás szerint a terhelt jogosult a Szövetkezetet képviselni igazságszolgáltatási és közigazgatási szervek előtt, illetőleg jognyilatkozatokat tehet, szerződéseket köthet, a Szövetkezet bankszámlája felett rendelkezhet.

A terhelt 2002. október 21-én a Szövetkezet képviselőjeként határozatlan időre szóló vállalkozási szerződést kötött a Kft-vel (a továbbiakban: Kft.), amely alapján a Kft. a Szövetkezet megrendeléseinek megfelelően folyamatosan takarmányokat kevert, gyártott és szállított. Ebből a szerződéses kapcsolatból a Szövetkezetnek 2004. januárjáig 21.136.781 forint összegű ki nem egyenlített számlatartozása halmozódott fel.

A terhelt e tartozás biztosítékkal történő megerősítésére a Szövetkezet képviselőjeként 2004. január 23-án megállapodást kötött vételi jog alapításáról a Kft-vel.

A megállapodás 1. pontja szerint a szerződés tárgyát a Szövetkezet, mint eladó kizárólagos tulajdonát képező 1300 db, a Kft., mint vevő által megtekintett és megismert kifogástalan állapotban lévő hízósertés képezi.

A megállapodás 2. pontja szerint a Szövetkezet az 1. pont alatt megjelölt hízósertésekre vételi jogot biztosít a Kft. részére 2004. január hó 23. napjától 2004. május hó 30. napjáig.

A megállapodás 3. pontja szerint a Kft. a vételi jogát a vételi jog érvényesítésének időpontjában érvényes EUROP minősítés szerinti vételáron jogosult gyakorolni, amely minősítésű ár az általános forgalmi adót nem tartalmazza.

A megállapodás 4. pontja szerint a vevő a vételi jogát az eladóhoz intézett egyoldalú írásbeli nyilatkozatával gyakorolhatja.

A megállapodás 6. pontja szerint a megállapodás tárgyát képező sertésállomány a Szövetkezetnek a Kft. felé fennálló tartozásának a fedezetéül szolgál. A Szövetkezet az állományt nem terhelheti meg és elidegenítést is kizárólag a vevő engedélyével eszközölhet azzal, hogy az ily módon értékesített sertések vételára teljes egészében a vevőt illeti meg.

A Kft. e megállapodás alapján biztosított vételi jogával nem élt annak reményében, hogy amennyiben a Szövetkezet a gazdálkodó tevékenységét tovább tudja folytatni, akkor az időközben tovább növekedett számlatartozását pénzben fogja kiegyenlíteni.

2004. május hó 27. napján a Kft. és a Szövetkezet között újabb megállapodás megkötésére került sor, amely a január 23-án kötött megállapodásban foglaltakkal egyező tartalommal rögzítette a vételi jog tárgyát, a vételi jog gyakorlásának feltételeit, a vételi jog gyakorlása során figyelembe veendő vételárat, a vételi jog tárgyát képező sertésállománnyal kapcsolatos elidegenítési és terhelési tilalommal kapcsolatos kikötéseket, illetve azt is, hogy a sertésállomány a tartozás fedezetének biztosítékául szolgál. E megállapodás a vételi jogot 2004. november hó 25. napjáig biztosította a Kft-nek.

A Szövetkezet sem 2004. január 23-án, sem 2004. május 27-én nem rendelkezett 1300 db hízósertés állománnyal. 2004. január 23-án 1100 db süldővel, május 27-én 1289 db sertéssel rendelkezett. A felek szemrevételezés útján állapították meg a fedezet tárgyát képező sertésállomány nagyságát és a megállapodások megkötésekor tisztában voltak azzal is, hogy a Szövetkezet vegyes összetételű sertésállománnyal és nem kizárólagosan hízósertés állománnyal rendelkezik.

A Szövetkezet mind a január 23-i, mind a május 27-i megállapodás megkötését követően a Kft. hallgatóságos hozzájárulásával folytathatta gazdasági tevékenységét, amelynek keretében jogosult volt arra, hogy a meglévő, részben a fedezet tárgyát képező sertésállományát folyamatosan értékesítse anélkül, hogy az abból származó bevétellel közvetlenül elszámolna a Kft. felé. Ugyanakkor a Kft. a megállapodások időtartama alatt folyamatosan figyelemmel kísérte a Szövetkezet sertésállományának az alakulását annak érdekében, hogy a Szövetkezet gazdálkodása során ne állhasson elő olyan helyzet, amikor már nem áll rendelkezésre a Kft. számlakövetelését biztosító nagyságú fedezetként figyelembe vehető sertésállomány.

A Szövetkezetnek a Kft. felé fennálló ki nem egyenlített tartozása 2004 júniusában 30.151.887 forint volt. A Kft. képviseletében eljáró ügyvéd a 2004. szeptember hó 13. napján kelt és a Szövetkezetnek 2004. szeptember hó 18. napján szabályszerűen kézbesített felszólító levelében jelezte a Szövetkezetet képviselő terhelt részére azt, hogy a Kft. a fenti nappal élni kíván az 1300 db hízósertés vonatkozásában fennálló vételi jogával 315 Ft/kg + Áfa EUROP minősítés szerinti vételáron. A felszólító levél rögzítette azt is, hogy a terhelt tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a Kft. a levél kézhezvételétől számított 5 napon belül elszállíthassa a sertésállományt.

A terhelt a fenti felhívásra nem reagált. A Kft. 2005. január hó 31. napján írásban megismételt vételi jog gyakorlásával kapcsolatos felhívására 2005. február 16-i keltezéssel a terhelt - többek között - azt jelezte, hogy a tartozás teljesítése érdekében újabb haladék biztosítása mutatkozik szükségesnek. Ugyanakkor a terheltnek 2004. december hó 13. napjára már nem állt módjában, hogy a Szövetkezet részéről a vételi joggal felajánlott sertésállományt a Kft. rendelkezésére bocsássa, mert ekkor a Szövetkezet kimutatható sertésállománnyal már nem rendelkezett.

A Szövetkezetnek 2004. július hó 14-én még 1301 db, összesen 24.153.009 forint beszerzési értékű sertésállománya volt. Ezen kívül 2004. október 5. napján 15.864.160 forint beszerzési értékű sertésállományt vásárolt. Ezek együttes beszerzési értéke 40.017.169 forint volt. Ezen kívül a Szövetkezetnek 2004. július hó 14. napjáig 2004. év vonatkozásában összesen 24.702.623 forint sertés értékesítéséből származó árbevéttel kellett rendelkeznie. Ugyanakkor a terhelt 2004. július 14. napjától már nem könyvelt le sertés értékesítéssel kapcsolatos dokumentumokat.

A Szövetkezet képviseletében eljáró terhelt 2004. július hó 14. napjától az összesen 40.017.169 forint beszerzési értékű sertésállományt akként értékesítette, hogy az abból befolyó bevételeket nem könyvelte le, illetőleg a fenti értékesítésekből, valamint a korábbi 24.702.603 forint összegű sertés értékesítésekből befolyó összeget sem fordította a Kft. felé fennálló tartozás kiegyenlítésére. E magatartásával a Kft. felé fennálló tartozásának a 2004. május 27-i vételi joggal kapcsolatos megállapodás alapján fedezetét biztosító sertésállományt úgy értékesítette, hogy a tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonva a tartozás kiegyenlítését megghiúsította.

Az elsőfokú bíróság szerint alaptalan az a védelmi hivatkozás, hogy miután a terhelt cégjogi értelemben nem volt jogosult a Szövetkezet képviseletére, így a vád tárgyává tett bűncselekmény elkövetésének az alanyává sem válhatott. A Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott bűncselekmény alanya ugyanis bárki lehet, aki a

gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonja.

Téves az a védői érvelés is, hogy a vizsgált bűncselekmény elkövetési tárgyát kizárólag a zálogszerződéssel lekötött vagyontárgyak képezhetik. A tényállásban rögzített megállapodások 6. pontjában a felek maguk rendelkeztek úgy, hogy az ott írt sertésállományt a tartozás fedezetéül biztosítják. E szerződések tárgyát képező sertésállomány olyan módon történt értékesítése, hogy az abból befolyó összegből semmi sem került a sértetti Kft-hez, a Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott tartozás fedezete elvonása büntettének az elkövetését tette megállapíthatóvá.

A városi bíróság ítélete ellen a terhelt és védője elsődlegesen felmentésért, másodsorban megalapozatlanság címén jelentett be fellebbezést.

A másodfokon eljáró Békés Megyei Bíróság a 2008. január hó 30. napján tartott tanácsülés alapján meghozott 2.Bf.441/2007/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a védője útján - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - arra hivatkozással, hogy bűnösségének a megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése miatt került sor.

Az indítvány szerint a Szövetkezet és a Kft. között csak opciós szerződés kötöttetett, amely a származékos tulajdonszerzés, az átruházás egyik fajtája. A Ptk. 117. §-ának (2) bekezdése értelmében a tulajdonszerzéshez az átruházásra irányuló szerződésen felül a dolog átadása is szükséges, amely birtokbaadás útján mehet végbe. Az a körülmény, hogy a vételi jog bejelentését követően a dolog nem került a jogosult birtokába, önmagában legfeljebb polgári jogi szerződésszegésnek minősül, bűncselekménynek azonban nem.

A vételi jogra vonatkozó szerződés nem minősül fedezet lekötésnek. A fedezet lekötése azzal valósulhatott volna meg, ha a felek az opciós szerződést - a szerződésben konkrétan megjelölt vagyon vonatkozásában - jelzálogot biztosító szerződéssel, avagy külön elidegenítési és terhelési tilalommal egészítették volna ki. Mindezek hiányában fedezetül lekötött vagyonról nem lehet beszélni, következésképpen a bűncselekmény megállapítására az anyagi jogszabály megsértésével került sor.

A Gyulai Városi Bíróság ítélete tévesen hivatkozott a bírói gyakorlatra és a szakirodalomra. Ellentétes a BH 2008/85. szám alatt közzétett határozattal is, amely szerint a vételi jog kikötése nem jelenti a vagyontárgy fedezetül történő lekötését.

Téves a bíróságoknak az a megállapítása is, hogy az opciós szerződés érvényesen létrejött a felek között. A Ptk. 375. §-ának (1) bekezdése értelmében a vételi jogra vonatkozó megállapodást a dolog és a vételár megjelölésével írásba kell foglalni. A felülvizsgálattal érintett ügyben az opciós szerződés e jogszabályi rendelkezéseknek nem felelt meg. A kötelező tartalmi elemek hiányában érvénytelen, mivel nem tartalmazza, hogy milyen darabszámú, súlyú, stb. egyedekből tevődik össze az állomány, az milyen értékű, mely egyedekre vonatkozik az opció, stb.

A vételár kikötése sem történt meg érvényesen, mivel az EUROP minősítés szerinti ár nem élő állat ára, nem élő állatra vonatkozik, hanem vágóhídi sertéshús árára. Az EUROP minősítés szerinti ár nem tekinthető a vegyes összetételű malactól, anyaállattól a hízósertésig terjedő élőállat állomány árának.

Érvényes opciós szerződés, valamint fedezet-lekötés hiányában a tartozás fedezete elvonásának a büntette nem állapítható meg. Ezért a védő azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a marasztaló jogerős döntést változtassa meg és a terheltet az ellene tartozás fedezete elvonásának büntette miatt emelt vád alól - a Be. 427. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - mentse fel.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1459/2008. számú írásbeli átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

Álláspontja szerint a felek között létrejött megállapodás félreérthetetlenül tartalmazza, hogy az eladó kizárólagos tulajdonában álló - a vevő által megtekintett és megismert - 1300 db hízósertésből álló sertésállomány az eladó vevő felé fennálló tartozásának a fedezetéül is szolgál, amelyet az eladó nem terhelhet meg és kizárólag a vevő engedélyével idegeníthet el oly módon, hogy az értékesítésből befolyt teljes vételár a vevőt illeti meg.

A felek abban is megállapodtak, hogy a vevő a vételi jogát a vételi jog érvényesítésének időpontjában érvényes EUROP minősítés szerinti vételáron jogosult gyakorolni.

A felek között létrejött opciós szerződés kifejezett és kizárólagos rendeltetése az volt, hogy a felek közötti vállalkozási szerződés teljesítésének a biztosítékaul szolgáljon. A megállapodásban létesített elidegenítési és terhelési tilalom biztosította, hogy a vállalkozási szerződés fedezete - a megjelölt sertésállomány - a szerződésben vállalt fizetési kötelezettség nem teljesítése esetén a sértett Kft. számára megfelelő kielégítési alapot biztosítson. A megállapodás alapján egyértelmű a szerződő felek akarata az opciós szerződésben kikötött vételárra is.

A jogalkalmazói gyakorlat egységes abban a kérdésben, hogy a fedezetet biztosító jogcímeket nem lehet leszűkíteni a Ptk-ban nevesített szerződést biztosító mellékkötelezettségekre (zálogjog, óvadék). A fedezetet biztosító szerződések köre ennél szélesebb.

A felülvizsgálati indítványban hivatkozott, BH 2008/85. szám alatt közzétett jogesetben kifejtett jogi állásfoglalásból is az következik, hogy a felek egybehangzó akarat-kijelentését tartalmazó és írásba foglalt opciós szerződés az abban kikötött elidegenítési és terhelési tilalom folytán fedezet biztosítására irányuló szerződés.

A terhelt az opciós szerződésben lekötött sertésállományt a sértett beleegyezése nélkül eladta és a vételárát is eltitkolta. Ezzel az aktív magatartásával a tartozás fedezete elvonásának a büntetést megvalósította.

Mindezek alapján a Legfőbb Ügyészség azt indítványozta, hogy a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - hatályában tartsa fenn.

A terhelt külön beadványban azzal a kérelemmel fordult a Legfelsőbb Bírósághoz, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozat végrehajtását függessze fel. Kérelméhez csatolta - egyebek mellett - dr. Balogh István igazságügyi orvosszakértő véleményét, amely szerint szívbetegsége folytán közvetett életveszélyes állapotban van, amely bármikor közvetlen életveszélyes állapottá alakulhat át. Ezért jelenlegi állapotában képtelen a büntetése végrehajtásának a megkezdésére.

A Legfelsőbb Bíróság a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen védő a felülvizsgálati indítványát fenntartotta és részletesen indokolta.

A legfőbb ügyész képviselője az átiratában foglaltakkal egyezően a marasztaló jogerős döntés hatályában fenntartását indítványozta.

III. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a védő felülvizsgálati indítványát alaptalannak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát - az alább kifejtendők szerint - alaposnak találta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány elbírálása során abból indult ki, hogy a Be. 423. §-ának (1) bekezdésében foglaltak értelmében, a felülvizsgálati eljárásban a tényálláshoz kötöttség érvényesül. Ennél fogva a kötelezően irányadó jogerős ítéleti tényállás alapul vételével kell és lehet állást foglalni a rendkívüli jogorvoslat tárgyában, s a Legfelsőbb Bíróság kizárólag a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényekből a bűnösségre levont jogi következtetések helyességét vizsgálhatta.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a terhelt felmentésére vagy az eljárás megszüntetésére, illetve a terhelt bűnösségének megállapítására, továbbá kényszergyógykezelésének elrendelésére a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Btk. 297. §-ának (1) bekezdésében meghatározott tartozás fedezete elvonásának büntetettét az követi el, aki a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonja, és ezzel a tartozás kiegyenlítését részben vagy egészben meghiúsítja.

E bűncselekmény a hitelezők érdekeinek a védelmére szolgál azzal, hogy a hitelezés biztonságát a szerződések biztosítékainak a büntetőjogi védelme útján is garantálja. Elkövetési tárgya a rendes gazdálkodás keretei között folytatott gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyon. Lényeges körülmény azonban, hogy a tartozás fedezetéül lekötött vagyon ténye, és a lekötés oka megfelelően dokumentáltan megállapítható legyen. A tartozás fedezete elvonásának büntette ugyanis a következetes ítélkezési gyakorlat szerint (BH 2000/140.) csak a fedezetként külön szerződéssel lekötött vagyon elvonása által valósulhat meg.

A felülvizsgálati indítvány szerint a felülvizsgált ügyben csak opciós szerződés kötöttett és a vétel tárgyának, valamint a vételárnak az egzakt meghatározásának hiányában az sem jött létre érvényesen. Ráadásul a vételi jogot alapító szerződés önmagában - jelzálogjog alapítása vagy elidegenítési és terhelési tilalom hiányában - nem is minősül fedezet lekötésnek.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvány érveivel nem értett egyet és ezzel kapcsolatos következetes gyakorlata (lásd. pl. Bfv.II.944/2006/4. alatt) ettől eltér.

A fedezet biztosítására szolgáló szerződéseknek két jól körülhatárolható csoportja különböztethető meg: 1. a Ptk. XXIII.

Fejezetében szabályozott dologi biztosítékok (úm. a zálogjog és az óvadék) nyújtására vonatkozó megállapodások; 2. a fedezet biztosítására szolgáló más szerződések.

Ez utóbbi külön szerződéseknek is két csoportja van: a tipizált szerződések (mint pl. az opciós szerződés) és az ún. atipikus szerződések, mert ez fakad a szerződési szabadság elvéből.

A védő indítványától eltérően az opciós szerződések a mai hazai gyakorlatunkban – főleg a gépkocsi-értékesítés körében – legtöbbszörre kifejezetten a fedezet biztosítására szolgálnak, és megkötésükre ebből a célból kerül sor.

Szerződési jogunk alapelve a szerződési szabadság. A felek főszabályként szabadon döntenek abban, hogy kívának-e szerződést kötni, és ha igen, akkor kivel és milyen tartalommal. A szerződéses szabadság polgári jogi alapelvének megfelelően mondja ki a Ptk. a 200. §-ának (1) bekezdésében, hogy a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg. A szerződésekre vonatkozó rendelkezésektől egyező akarattal eltérhetnek, ha jogszabály az eltérést nem tiltja.

Ennek megfelelően a felek szabad akarata érvényesül a szerződés tartalmának a meghatározásában is. A tartalom-meghatározás szabadsága kiterjed a típus-szabadságra, azaz a felek nem csak a törvényben külön nevesített szerződések valamelyikét választhatják, de több szerződés-típus elemeit vegyíthetik is (vegyes szerződések), illetve olyan megállapodást is köthetnek, amely sajátos elemei folytán egyik típusba sem sorolható (atipikus szerződés). A típusválasztás szabadsága a szerződésbe foglalt jogok és kötelezettségek szabad alakítását jelenti.

A felülvizsgálati eljárásban irányadó tényállás szerint a Szövetkezet képviseletében eljáró terhelt, valamint a Kft. képviselője a szabad, befolyásmentes akaratukból kötötték meg a fedezet biztosítására irányuló szerződést.

A Ptk. 207. §-ának (1) bekezdése szerint: a szerződési nyilatkozatot (vita esetén) úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett. A nyilatkozó feltehető akaratának tartalmát a bírói gyakorlat az adott jognyilatkozattal kielégíteni kívánt – gazdaságilag is ésszerű – érdek szem előtt tartásával határozza meg. A jelen ügyben az állapítható meg, hogy a szerződés tartalmát a felek azonosan értelmezték.

A szerződésnek a terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapítása szempontjából lényeges tartalmát annak 6. pontja határozta meg.

Aszerint a megállapodás tárgyát képező sertésállomány a Szövetkezetnek a Kft. felé fennálló tartozásának a fedezetéül szolgál. A Szövetkezet az állományt nem terhelheti meg és elidegenítést is kizárólag a vevő engedélyével eszközölhet azzal, hogy az ily módon értékesített sertések vételára teljes egészében a vevőt illeti meg.

Mindezek alapján a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felek között a fedezet biztosítására irányuló szerződés az egybehangzó akarat-kijelentésükkel és az írásba foglalt szerződési akaratuk aláírásával érvényesen létrejött. A vád tárgyává tett cselekmény elbírálása körében közömbös, hogy e megállapodás részét képező (a Ptk. 375. §-ának (1) bekezdésében szabályozott) opciós szerződés akár az adásvétel tárgyának, akár a vételárának a pontos meghatározása hiányában érvényesen létrejött-e vagy sem. A Legfelsőbb Bíróság azonban - figyelemmel a felülvizsgálati indítványra - a Legfőbb Ügyészség álláspontjával egyezően azt állapította meg, hogy az irányadó tényállás alapján a felek között az opciós szerződés is érvényesen létrejött. Azt a felek sem vitatták, sem a szerződés fennállása alatt, sem pedig az opció gyakorlásakor.

A Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy a terhelt a külön szerződéssel fedezetül érvényesen lekötött 40.017.169 forint beszerzési értékű állatállomány értékesítéséből befolyt árbevétel eltüntetésével egyrésztől megszegte a felek között kifejezetten erre a vételárra vonatkozóan létrejött megállapodást, másrésztől pedig e magatartásával a Kft. felé fennálló 30.151.887 forint lejárt és az adós által elismert tartozásának a kiegyenlítését a maga egészében megghiúsította.

A terhelt terhére megállapított bűncselekmény elkövetési magatartása a gazdasági tevékenységből származó tartozás fedezetéül szolgáló vagyon elvonása. Elvonás minden olyan magatartás, amely a tényállásban írt eredmény előidézésére alkalmas. A vagyon eladása, megterhelése kétségtelenül ide sorolandó, de elvonásnak minősülhet a vagyon bármely, a felek megállapodásától eltérő hasznosítása, a titkolt, a színlelt vagyonátruházás, illetve a vagyon több hitelező részére történő lekötése egyaránt. Minden olyan szerződésellenes magatartás elvonásnak tekinthető, amelynek eredményeként a tartozás kiegyenlítése részben vagy egészben megghiúsul.

Helyesen állapították meg az eljáró bíróságok azt is, hogy a tartozás kiegyenlítésének a megghiúsításával a vizsgált bűncselekmény tényállásszerű eredménye bekövetkezett, s ezáltal a bűncselekmény valamennyi tényállási eleme maradéktalanul megvalósult.

A védő tehát tévesen állította, hogy a vételi jogra vonatkozó szerződés nem minősül fedezet lekötésnek és egyébként tévesen hivatkozott arra is, hogy a bíróságok döntése ellentétes és BH 2008/85. szám alatt közzétett elvi jelentőségű döntéssel.

Abban az ügyben a bűncselekmény megállapítására azért nem került sor, mert a Btk. 330. §-ában meghatározott elkövetési magatartások hiányában a vizsgált bűncselekmény nem valósult meg. A sértett vételi jogának gyakorlását követően ugyanis a fedezet tárgyát képező gépkocsi nem került ki a terhelt birtokából és nem került a sértett birtokába, következésképpen a tulajdonlásában változás nem következett be.

A Kft. követelésének fedezetét a Szövetkezet gazdálkodásával érintett, a felek által együtt megtekintett és megismert sertésállomány képezte, amelynek értékesítéséből befolyt vételárral a terhelt kizárólag a Kft.-vel kötött szerződésben foglaltaknak megfelelően rendelkezhetett volna.

A Legfelsőbb Bíróság mindezek ellenére úgy találta, hogy az eljáró bíróságok tévesen minősítették a terhelt cselekményét tartozás fedezete elvonása büntettének. Álláspontja szerint az irányadó tényállásból a Btk. 290. §-ának az elkövetőskor hatályos (1) bekezdése a) pontjában meghatározott csődbüntett tényállási elemekre vonható következtetés.

Az elkövetéskor hatályos Btk. 290. §-ának (1) bekezdése szerint: aki a gazdasági tevékenysége körében bekövetkezett fizetési képtelensége esetén

- a) a tartozása fedezetéül szolgáló vagyont elrejt, eltitkolja, megrongálja, megsemmisíti, használhatatlanná teszi,
- b) színlelt ügyletet köt, vagy kétes követelést ismer el,
- c) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes módon veszteséges üzletbe kezd, azt tovább folytatja,
- d) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétesen vagyonát más módon ténylegesen vagy színleg csökkenti,

és ezzel a hitelezői kielégítését részben vagy egészben meghiúsítja, büntettet követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A Szövetkezetnek már 1993 évben (a tényállás szerint 2004. januárjáig) 21.136.781 forint összegű lejárt, elismert és ki nem egyenlített számlatartozása halmozódott fel. Ezért kötöttek szerződést a felek 2004. január 23-án a fedezet biztosításáról és a vételi jog alapításáról.

A lejárt és a Szövetkezet adós által nem vitatott tartozás fennállt 2004. május hó 27. napján, az újabb biztosítéki szerződés megkötésekor is, és tovább nőtt 30.151.887 forintra, amelyet az adós gazdálkodó szervezet ugyancsak elismert.

Az adós Szövetkezet tehát már hosszú hónapok óta fizetéseképtelen volt (a Cstv. 27. §-a (2) bekezdésének a pontjára figyelemmel), amikor terhelt a tényállásszerű elkövetési magatartását tanúsította.

A tényállás szerint a Szövetkezet képviselőjében eljáró terhelt 2004. július hó 14. napjától az összesen 40.017.169 forint beszerzési értékű sertésállományt akként értékesítette, hogy az abból befolyó bevételeket nem könyvelte le. A befolyó összeget nem fordította a Kft. felé fennálló tartozás kiegyenlítésére. E magatartásával a Kft. irányába fennálló tartozásának a 2004. május 27-i vételi joggal kapcsolatos megállapodás alapján fedezetét biztosító sertésállományt úgy értékesítette, hogy a tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elvonva a tartozás kiegyenlítését megghiúsította.

A terhelt tehát, mint az adós gazdálkodó szervezet vagyonával rendelkezni jogosult személy a fizetéseképtelenség bekövetkezése után a hitelezői követelések fedezetéül szolgáló vagyon értékesítéséből befolyt vételárat nem vételezte be és nem könyvelte le a nyilvántartásokba, hanem a Szövetkezet vagyonából kivonta és ismeretlen módon használta fel. Másként fogalmazva a tartozás fedezetéül szolgáló vagyont elrejtette. Ezzel az adós vagyonát csökkentette és a Kft. hitelező 30.151.887 forint követelésének a kielégítését a maga egészében megghiúsította.

Az irányadó tényállás szerint 2004. december hó 14. napján a Szövetkezet felszámolását is elrendelték, így a Btk. 290. §-ának a (6) bekezdésében meghatározott objektív büntethetőségi feltétel is megvalósult.

A Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg tehát, hogy mind a Btk. 297. §-ában meghatározott tartozás fedezete elvonásának, mind a 290. §-a (1) bekezdésében meghatározott csődbüntett tényállási elemei maradéktalanul megvalósultak. E két bűncselekmény az azonos jogtárgysértés folytán látszólagos alaki halmazatban áll egymással. A csődbüntett a speciális bűncselekmény a tartozás fedezete elvonásának büntette, mint generális bűncselekményhez képest, mert csak a fizetéseképtelenség bekövetkezése után valósulhat meg. Ezért ebben az ügyben a tartozás fedezete elvonásának büntette helyett az ahhoz képest speciális bűncselekmény, a csődbüntett megállapításának lett volna helye.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította továbbá, hogy mindkét konkuráló bűncselekmény öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, és a terhelttel szemben jogerősen 8 hónap szabadságvesztés kiszabására került sor. Ennél fogva a törvénysértő minősítés nem eredményezte törvénysértő büntetés kiszabását, ezért a jogerős ügydöntő

határozat felülvizsgálatának a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a b) pontja alapján sincs helye.

A kifejtettekre figyelemmel - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a Legfelsőbb Bíróság a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a hatályában fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült bünygyi költséget a Be. 429. §-ának (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

Budapest, 2009. január 22. napján

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor s.k.
előadó bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné